

NORSK KULTURRÅD
Arts Council Norway

STRATEGI 2011-2014

Innhold

Strategi 2011-2014	2
Barne- og ungdomskultur	3
Rom for kunst	4
Forskning og utvikling.....	6
Andre formål	8
Billedkunst og kunsthåndverk	9
Musikk	11
Scenekunst	13
Litteratur – bøker, periodiske publikasjoner og teikneserier	15
Kulturrådets ansvar og oppgaver	16
Kulturvern.....	17

Strategi 2011-2014

Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond og post 74 og skal arbeide for å:

- **Styrke samtidens kunst- og kulturuttrykk**
- **Bevare, dokumentere og formidle kulturarv**
- **Gjøre kunst og kultur tilgjengelig for flest mulig**

Kvalitet, profesjonalitet og mangfold skal være sentrale verdier i rådets arbeid. Rådets mandat realiseres gjennom tre virkemåter:

- Rådgivning basert på kontakten med feltet og forskningsbasert kunnskap
- Fordeling av tilskudd til kunst- og kulturtiltak etter søknad
- Ta initiativ til prosjekter på bakgrunn av særlige utfordringer

Norsk kulturråd skal stimulere den frie delen av kunst- og kulturlivet og bedre vilkårene for kunstnerisk produksjon og formidling. I kunstfeltene foregår det en kontinuerlig brytning mellom tradisjon og nyskaping, mellom kontinuitet og endring. Dette er en av kunstens drivkrefter og en stadig kilde til debatt. Kulturrådet ser det som en prioritert oppgave å stimulere både til debatten og til de kunstneriske initiativene. Rådet vil videre arbeide for å styrke den offentlige bevisstheten og kunnskapen om kunst og kulturvern.

Fra 2011 har Norsk kulturråd fått nye oppgaver som følge av at en rekke tilskuddsmottakere er overført til Kulturrådets forvaltning. Kulturrådet har som mål å utvikle dialogen med nye tilskuddsmottakere og -søkere, og å sikre en helhetlig og faglig fundert tildelingspraksis innenfor rådets samlede ansvarsområde.

Kulturrådet vil vie Grunnlovsjubileet i 2014 spesiell oppmerksomhet.

Barne- og ungdomskultur

Bakgrunn

Norsk kulturråd har som mål å fremme interesse, anerkjennelsen for og kvaliteten på kunst og kultur for barn og ungdom. For å nå dette målet vil rådet arbeide strategisk for å gi kunst- og kulturuttrykk for barn og ungdom gode produksjons- og formidlingsvilkår. Dette arbeidet må skje i løpende dialog med kunstnere og kulturaktører som har kunnskap om og kontakt med målgruppen. Det er videre viktig å stimulere til kritisk tenkning og debatt rundt hvilken plass kunst og kultur har og kan ha i barn og ungdoms liv, og arbeide for at denne debatten blir en del av den offentlige samtalen om kunst og kultur.

Rådet har som mål å få profesjonelle kunstnere og kulturaktører til å skape og formidle engasjerende og nyskapende kunst av høy kvalitet for barn og ungdom, og ser det som like sentralt å stimulere til prosjekter der barn og ungdom selv deltar aktivt sammen med profesjonelle utøvere.

Barn og unge er ikke en språklig eller kulturelt homogen gruppe. De utgjør et mangfold av identiteter og erfaringsbakgrunner. Rådet skal stimulere til et tilsvarende mangfold av kunst- og kulturuttrykk, og legge til rette for en utvikling av gode arenaer slik at disse uttrykkene når et ungt publikum.

Kulturrådets ansvar og oppdrag

Kulturrådets arbeid på området barne- og ungdomskultur i perioden 2011-2014 er todelt. Én del av arbeidet omfatter utviklingsvirksomhet der rådet tar initiativ til forsøksprosjekter ved behov. Forsøksprosjektene skal gi kunst- og kulturuttrykk til barn og ungdom gode produksjons- og formidlingsvilkår og skal ha som mål å prøve ut nye virkemidler. Kunnskap og erfaringer fra gjennomføringen av forsøksprosjektene skal gjøres tilgjengelig for kunstnere og aktuelle fagmiljøer, som et løpende bidrag til målet om å stimulere til kritisk tenkning og debatt på området.

Videre gir rådet prosjektstøtte til produksjon og formidling av kunst og kultur til barn og ungdom innenfor alle de etablerte kunstområdene musikk, scenekunst, litteratur og billedkunst, i tillegg til tverrfaglige prosjekter og prosjekter på kulturvernområdet. I behandlingen av søknader prioriteres tiltak av høy kvalitet der profesjonelle kunstnere er med, prosjekter der barn og ungdommer selv deltar i en profesjonell sammenheng, prosjekter som inviterer til kritisk tenkning og debatt samt prosjekter som bidrar til utvikling av arenaer tilpasset målgruppen. For alle prosjekter vil målet om å fremme et språklig og kulturelt mangfold særlig vektlegges.

Hovedsatsinger 2011-2014

- Fremme produksjon og formidling av profesjonelle kunst- og kulturuttrykk for barn og unge som engasjerer og inviterer til refleksjon og deltakelse fra målgruppen
- Stimulere til barn og unges egen produksjon av kulturelle ytringer i en profesjonell sammenheng
- Bidra til at prosjekter med et mangfold av språkformer og kulturuttrykk når barn og unge, og til at norsk språk stimuleres og videreutvikles gjennom engasjerende prosjekter
- Stimulere til kunnskapsproduksjon, kritisk tenkning og debatt om kunst- og kulturuttrykkenes plass i barn og unges liv
- Tilstrekkelig handlingsrom til at rådet kan igangsette og forvalte forsøksprosjekter der man ser særskilte behov

Rom for kunst

Bakgrunn

Kulturrådet har som målsetting å bidra til faglig gode, framtidsrettede og levende arenaer for produksjon og formidling av profesjonell kunst og kultur innenfor et mangfold av uttrykk.

Dagens kunstneriske praksis innenfor områdene billedkunst, scenekunst, musikk og litteratur spenner fra produksjon og formidling av utstillinger, konserter og forestillinger i tradisjonell forstand til tverrkunstneriske, stedsspesifikke, relasjonelle og digitale prosjekter. Skillene mellom produksjon og formidling, eller mellom kunst og arena, er ofte bygget ned, og spredning og kommunikasjon kan foregå på nye steder og i nye kanaler. For at produksjon og formidling av kunst skal kunne finne sted og holde høy kvalitet må bygg, arenaer og infrastruktur være tilpasset feltets mangfold og utvikling.

Kunstnere og kulturaktører benytter ofte tradisjonelle bygg og arenaer som er spesialtilpasset for kunstvirksomhet. Samtidig finner mange kunstnere og kulturaktører det faglig og organisatorisk interessant å ta i bruk andre rom og lokaliteter. Eksempler på dette er bygg opprinnelig reist for annen virksomhet, uterom, kulturarvsinstitusjoner eller arenaer der samlokalisering med kultur næringer eller frivillig kulturliv kan finne sted.

Enkelte kunstfaglige utviklingstrekk skaper utfordringer. Tverrfaglig og tverrkunstnerisk virksomhet, ikke-institusjonaliserte uttrykksformer og spesialområder kan ha særskilte krav til rom og teknikk for å kunne produseres og formidles, eller behov for å samle og utvikle et fagmiljø. Billedkunstfeltet har med stor tverrfaglighet og varierte produksjons- og formidlingsformer behov for flere oppdaterte arenaer utenom de større institusjonene. På scenekunstudområdet ser man et voksende behov for produksjons- og visningslokaler. Dette har sammenheng med økt produksjonstakt og satsning på det frie feltet samt geografisk spredning av produksjonsmiljøene.

I et samfunns- og publikumsperspektiv finner vi også utviklingstrekk som har betydning for de profesjonelle kunst- og kulturarenaene. Kulturfeltets arenaer bidrar ofte til steds- og næringsutvikling. Forskjeller i geografi og bosettingsmønster skaper ulike behov og muligheter for utvikling av arenaer. Befolkningens sammensetning er i stadig endring, og arenaene må forholde seg til dette for å opprettholde sin relevans. Til tross for at mange kulturaktører driver god formidling til barn og ungdom, er det få profesjonelle kunstarenaer som er utviklet og tilrettelagt spesielt for denne publikumsgruppen. En rekke eldre bygg og institusjoner som har mistet sin opprinnelige funksjon, søker ny gyldighet gjennom satsning på kunst- og kulturaktivitet.

For å kunne skape levedyktige kunst- og kulturarenaer er det avgjørende at det finnes både kunstfaglig, publikumsmessig og økonomisk grunnlag for etablering og videreføring. I enkelte sammenhenger vil nyetablering være riktig. Andre ganger kan oppgradering og revitalisering av eksisterende infrastruktur være hensiktsmessig. Tidvis kan det være riktig å avvikle arenaer som ikke lenger er relevante. Noen arenaer skal etableres og drives på lang sikt, andre vil ha en mer midlertidig karakter.

Kunst- og kulturaktører er i økende grad opptatt av å se virksomhetene i forhold til globale utfordringer rundt miljø, fordeling og forvaltning av kulturarv og naturressurser. Samarbeid på tvers av fagområder som arkitektur, kunst, kulturvern og teknologi kan bidra til utvikling av nye bærekraftige løsninger for både bygging og drift av samfunnets møteplasser.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Med Rom for kunst vil Kulturrådet bidra til at det profesjonelle, prosjektbaserte kunst- og kulturfeltet får tilrettelagt hensiktsmessig infrastruktur for utvikling, produksjon og formidling.

Kulturrådet kan gi støtte til forprosjekter, arkitektkonkurranser, nybygg, ombygging og oppgradering av eksisterende lokaler, tekniske fasiliteter og utprøvningsprosjekter. For særlig prioriterte områder kan Kulturrådet gi flerårig etablerings-, utviklings- og virksomhetsstøtte, som kan omfatte faglig og organisatorisk infrastruktur.

Kulturrådet vil forholde seg til den offentlige arbeidsdelingen som finnes på kulturbyggområdet og tilgrensende felt. Dette omfatter andre ordninger som Nasjonale kulturbygg (Kulturdepartementet), Desentralisert ordning for kulturbygg (Fylkeskommunene), Musikkutstyrsordningen og Kunst i offentlige rom/KORO.

Hovedsatsinger 2011-2014

- Rette særlig oppmerksomhet mot arenabehov for nye og ikke-institusjonaliserte uttrykksformer, tverrkunstnerisk praksis og tverrfaglig samarbeid
- Følge opp særlige arenautfordringer knyttet til de enkelte kunstområdene
- Stimulere til utvikling av arenaer for profesjonell, relevant og framtidrettet kunstformidling for barn og ungdom

- Stimulere til ressursutnyttelse av infrastruktur samt hensiktsmessige, stedstilpassede og bærekraftige løsninger når det gjelder arkitektur, teknikk og organisering
- Arbeide for utprøving, kunnskapsutvikling, refleksjon og diskusjon på arenaområdet, både i kunst- og kulturfeltene internt og i et større samfunnsmessig perspektiv

Forskning og utvikling

Bakgrunn

Som et ledd i den økte satsning på kultursektoren har Kulturrådet fått økte budsjetter og utvidede arbeidsoppgaver. Samtidig skjer det store endringer på de områdene Kulturrådet har ansvar for å styrke. Nye teknologiske muligheter, økende internasjonalisering, endrede betingelser for kunstneres inntektsmuligheter og nye kunstneriske praksiser er utfordringer for kulturpolitikk- og forvaltning. Disse prosessene utfordrer tenkemåter og innretningen på de kulturpolitiske virkemidlene.

I alle deler av samfunnet tar man i økende grad forskningsbasert kunnskap i bruk for å møte fremtidige utfordringer og skaffe seg et godt handlingsgrunnlag. Dette gjelder også i kulturlivet. Behovet for kunnskap er stort og spenner bredt, og etterspørselen etter kunnskap om kulturpolitikens virkemåter er økende. For Norsk kulturråd er oppdatert forskningsbasert kunnskap om kulturlivets endringsprosesser en forutsetning for å kunne virkeliggjøre sitt mandat på en profesjonell og kvalifisert måte. Derfor har Kulturrådet alltid vært en aktiv pådriver for utviklingen av kunnskap på kulturområdet. Forskning, utredning og evaluering er sentrale redskap i rådets arbeid.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Kulturrådets forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) retter seg i hovedsak inn mot å iverksette evaluering- og forskningsprosjekter og drive aktiv kunnskapsformidling.

Det årlige tildelingsbrevet fra Kulturdepartementet pålegger Kulturrådet å gjennomføre evalueringer av større forsøks- og utviklingsprosjekter som har mottatt støtte. Evalueringene gir rådet konkret kunnskap om resultater og erfaringer fra de virksomhetene Kulturrådet har vært med å finansiere og er dermed med på å danne grunnlag for rådets beslutninger.

Forskningsprosjektene som Kulturrådet selv tar initiativ til, skal fange opp og undersøke saksforhold, tendenser og endringsprosesser. På den måten bidrar Kulturrådet også til utviklingen av et bredere kunnskapsgrunnlag både for rådet selv og for kultursektoren som sådan. Kunnskapsproduksjonen skal bidra til å åpne for nye forståelsesmåter og horisonter, men skal også ivareta et kritisk blikk på praksiser, organisasjonsformer og tenkemåter.

Kulturrådets FoU-virksomhet spiller en viktig rolle som mellomledd og formidler mellom kulturforskningsmiljøer ved universitet og høyskoler og kulturlivet sett som et praksisfelt. Kulturrådets uavhengige rolle, på armlengdes avstand fra den politiske myndighetsutøvelsen, gjør virksomheten særskilt egnet til uavhengig kunnskapsutvikling og til å levere premisser for den kulturpolitiske samtalen.

Kulturrådets FoU-miljø besitter også en vesentlig bestillerkompetanse som etterspørres i økende grad av andre kulturvirksomheter. Denne bestillerkompetansen må sees i sammenheng med målet om at virksomheten også skal besitte egen forskningskompetanse. Erfaring fra selvstendig forskningsarbeid er en vesentlig forutsetning for å nå målet om å produsere kunnskap av høy faglig kvalitet og med stor grad av relevans for brukerne.

FoU-arbeidets innretning

Kulturrådets evaluerings- og forskningsarbeid skal utformes på en måte som gjør forskningsbasert kunnskap til et nyttig og relevant virkemiddel for Norsk kulturråd og for kulturlivet for øvrig.

Det er avgjørende for Kulturrådet at den forskningsvirksomheten er av høy faglig kvalitet og bygger på allmennvitenskapelige normer. Kunnskapsoppdraget skal bygges på en undersøkende og udogmatisk holdning og søke å ivareta et bredt mangfold av kunnskapstradisjoner og perspektiver. Nærheten til kulturlivet slik det utspiller seg i samtiden, og kunnskap om dets praksiser er FoU-virksomhetens fremste ressurs og kjennetegn.

Valg av forskningsområder skjer i dialog med hele kulturrådssystemet, praksisfeltet og kulturforvaltningen. Forskningsoppgavene kan både ta utgangspunkt i konkrete virksomheter i kultursektoren eller ha mer teoretiske problemstillinger som knytter an til nye fenomener eller tendenser i kulturlivet.

Nærheten til praksisfeltet og kulturforvaltningen, kombinert med god forankring i forskningsfaglige miljøer og akademiske tradisjoner gjør Kulturrådet til et relevant sted for produksjon og formidling av kunnskap.

Hovedsatsinger 2011-2014

- Videreutvikle Kulturrådets rolle som en faglig god bestiller av relevant kunnskap og forskning av høy kvalitet
- Styrke kunnskapen om kultursektoren gjennom å fremme forskning som frembringer nyttige innsikter og stimulerer til kritisk tenkning
- Styrke den offentlige kunst- og kulturpolitiske samtalen gjennom å drive aktiv formidling av relevant forskning
- Videreutvikle samarbeidet med Forskningsrådet og Kulturdepartementet med tanke på å styrke ansvaret for kunnskapsutviklingen i kultursektoren

Andre formål

Bakgrunn

Avsetningen Andre formål har en viktig funksjon når det gjelder å gi Kulturrådet mulighet til å følge opp overordnede satsingsområder slik de er nedfelt i rådets strategiplan. Avsetningen gir handlingsrom til å igangsette forsøksprosjekter, programmer og satsinger.

Mange av søknadene til Norsk kulturråd faller dessuten utenfor eller går på tvers av de etablerte fagområdene billedkunst, litteratur, musikk, scenekunst og kulturvern. En del av disse tiltakene blir behandlet parallelt i flere fagutvalg, men avsetningen Andre formål har som ett av sine hovedmål å fange opp slike prosjekter og tiltak.

I stor grad dreier disse seg om tverrfaglige prosjekter, festivaler og kulturarrangementer. Det kan også være snakk om nye og uetablerte kunst- og kulturuttrykk som ikke uten videre lar seg plassere særskilt på andre fagområder. Videre kan det handle om dokumentarfilm og dokumentarisk anlagte utstillinger, samt konferanser, seminarer og publikasjoner med et tverrfaglig eller allment kulturfaglig innhold.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Et sentralt mål for Norsk kulturfond er å stimulere til utviklingen av nye kunstneriske uttrykksformer. Avsetningen Andre formål skal fange opp støtteverdige tiltak som faller utenfor eksisterende ordninger, og behandle disse på en faglig forsvarlig måte. Når det gjelder prioriteringer i behandlingen av innkomne søknader, vises det til hovedmålene i overordnet strategi for Norsk kulturråd 2011-2014.

Norsk kulturråd har videre som oppgave å drive forsøksvirksomhet på kunst- og kulturområdet der det er behov for en særskilt innsats. Forsøksvirksomheten handler ofte om å prøve ut nye modeller eller virkemidler. Utprøvingen kan anta ulike former, fra kortvarige forprosjekter til flerårige utviklingsprosjekter eller programmer. Andre formål sikrer rådets mulighet til å drive slik forsøksvirksomhet. Dette gjelder spesielt forsøksvirksomhet knyttet til de satsingsområdene rådet har nedfelt i strategiplanen, samt prosjekter og tiltak som rådet selv setter i gang.

Hovedsatsinger 2011-2014

- Fange opp kunst- og kulturellerrelaterte prosjekter som faller utenfor eller går på tvers av etablerte fag- og satsingsområder, eksempelvis tverrfaglige festivaler og kulturarrangementer, dokumentarfilm, kulturfaglige publikasjoner, nye uttrykk, mv.

- Sikre oppfølging av overordnede satsingsområder slik de er nedfelt i Kulturrådets strategiplan, med særlig vekt på tverrfaglige utfordringer
- Følge opp egne initiativer og definere særskilte, kulturpolitisk begrunnede satsinger i lys av identifiserte behov på kunst- og kulturfeltet
- Drive aktiv veiledning overfor nye aktører i kunst- og kultursektoren, herunder aktører/prosjekter som ikke faller naturlig inn under de andre fagområdene eller er av tverrfaglig karakter

Billedkunst og kunsthåndverk

Bakgrunn

Det visuelle kunstfeltet har gjennomgått store endringer de siste 10 - 15 årene. Dette gjelder utvikling av nye uttrykk, kunstneriske praksiser, produksjonsmåter og formidlingsformer, nye arenaer og organisering av det kunstneriske arbeidet. Et stort mangfold av kunstuttrykk og formidlingsarenaer over hele landet gir mange muligheter for å oppleve og å verdsette kunst. På tross av dette er feltet ikke tilstrekkelig synlig i offentligheten. I en tid der den audiovisuelle kulturen spiller en sentral rolle, ser Kulturrådet derfor et behov for å styrke den offentlige bevisstheten om det visuelle kunstfeltet.

Dagens kunstfelt omfatter maleri, fotografi, kunsthåndverk, tegning, grafikk, skulptur video/film/dokumentar, installasjoner, stedsspesifikke- og relasjonelle uttrykk, lydkunst, performance, nettkunst, streetart, grafitti, tegneserier, artists' books, bruk av uterom og offentlige rom mm. Kunsten kan være gjenstandsbasert, men like gjerne ta form av handlinger, hendelser og situasjoner. Kunstfeltet karakteriseres også av den sentrale rollen diskusjon og kunnskapsproduksjon spiller, både som egen kunstpraksis, men også i form av seminarer, og publikasjoner.

Nye kunstuttrykk har ført til endrede produksjonsformer, metoder og organisering av det kunstneriske arbeidet. Kunstfeltet preges i økende grad av spesialisering og arbeidsdeling, hvor kuratorer og produsenter er kommet inn som viktige aktører. Et annet vesentlig trekk er tverrkunstneriske uttrykk, samarbeid mellom kunstfagene og andre typer fag- og forskningsmiljøer. Dette medfører mer komplekse organisasjons- og produksjonsformer som kan sammenlignes med kunstområdene scenekunst, film og musikk. Samtidskunstens hendelsesbaserte, ikke-varige karakter og bruk av ny teknologi, innebærer at kunstfeltet står overfor utfordringer når det gjelder dokumentasjon og bevaring.

Det visuelle feltet består av et bredt spekter av formidlings- og visningsarenaer. I tillegg formidles kunsten gjennom ulike publikasjoner og nettsteder.

Samtidskunsten forholder seg i økende grad til en internasjonal kunstarena. Kunstens referanserammer og praksiser preges av utveksling og samarbeid i form av internasjonale

workshops og utviklingsprosjekter, residency-ordninger, samproduksjon av utstillinger i Norge og utlandet, og etablering av nye internasjonale formidlingsarenaer og distribusjonsnettverk.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Norsk kulturråd skal bidra til høy kvalitet og mangfold i samtidskunsten, og å styrke formidlingen slik at den profesjonelle kunsten får en tydeligere plass i samfunnet. Det er en sentral oppgave å bidra til refleksjon omkring kunstneriske og kulturelle endringsprosesser, samt utvikling av nye kunstneriske produksjonsmåter, samarbeidsformer og formidlingsstrategier for et sammensatt publikum. Kulturrådet skal gjennom sin tildelingspraksis ivareta mangfold og representativitet i kunstfeltet.

Rådet kan også selv ta initiativ til utviklingsprosjekter, og bestille kunnskapsproduksjon om temaer som er relevante for kunstfeltet.

Kunst og ny teknologi

Støtteordningen for kunst og ny teknologi er en egen avsetning og har som formål å styrke kunstproduksjon basert på nye medier og ny teknologi. Ordningen er tverrkunstnerisk og gjelder billedkunst, musikk, litteratur og scenekunst. Kunst og ny teknologi skal stimulere til videreutvikling av teknologisk spisskompetanse innen kunstfeltene, og bidra til å spre slik kompetanse ut til kunstmiljøene, på tvers av de ulike kunstområdene. Ordningen skal videre stimulere til samarbeid mellom kunstnere og andre typer fag- og forskningsmiljøer

Hovedsatsinger 2011-2014

- Bidra til profesjonalisering av kunstfeltet gjennom styrking av produsentrollen og kunstnerstyrte visningssteder
- Stimulere til samarbeidsprosjekter mellom institusjoner og det frie kunstfeltet, nasjonalt og internasjonalt, og på tvers av faggrensene
- Styrke arbeidet med dokumentasjon, bevaring og formidling av kunstuttrykk av "ikke-varig" karakter (video, installasjoner, performance, nettkunst, lydkunst m.m.)
- Bidra til kritisk refleksjon og dialog i offentligheten om kunst og om kunstens plass i samfunnet, gjennom å styrke vilkårene for kunstneriske undersøkelser, formidling, og kunnskapsproduksjon

Musikk

Bakgrunn

Norsk kulturråds overordnede strategi på musikkområdet er å gjøre musikk av høy kvalitet i alle sjangere tilgjengelig for nye publikumsgrupper. Musikkscenen i Norge har utviklet et stort mangfold av uttrykk. Økningen i bredde og kvalitet har skapt nye muligheter. Formidlingsarenaene for musikk er varierte, og interessen øker for repertoar og nye formidlingsformer. Samtidig mangler fortsatt de lokale og regionale kulturformidlerne nødvendige ressurser og kompetanse til å møte denne utfordringen. Det er et behov for å styrke arrangør- og produsentledd innen alle musikkjangere.

De senere årene har det vokst frem sjangerspesifikke tilskuddsordninger. Kulturrådet ser en slik sjangermessig oppdeling av musikkområdet som lite hensiktsmessig og vil arbeide for at virkemidlene organiseres inn mot hovedinnsatsområder som arrangørfeltet, produksjon og utøvende virksomhet.

Konkurransen om midlene øker og begrunnelsen for Kulturrådets prioriteringer utfordres stadig.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Kulturrådets oppgave i den kommende fireårsperioden vil være å videreutvikling av kunstarenaene for musikk gjennom å støtte ny produksjon, fortolkningskunst og virksomhet av høy kvalitet.

I fordeling av midler til rytmisk musikk skal Norsk kulturråd se festivaler og helårsarrangører mer i sammenheng.

Kulturrådet skal bidra til bred og god formidling gjennom tilskudd til prosjekter og arrangører/festivaler av høy kunstnerisk kvalitet. Kulturrådet skal også bidra til utvikling av tverrfaglig og flerkulturell virksomhet, produksjon og formidling for barn og unge, og bidra til å dokumentere og tilgjengeliggjøre musikkarven i Norge.

Musikkavsetningens tilskuddsordninger må utvikles for å møte endrede vilkår for produksjon og formidling. Kulturrådet vil derfor i den kommende fireårsperioden se feltet i sammenheng og utvikle de ulike ordningene til beste for feltet. Siden en rekke virksomheter er avhengige av tilskudd fra Norsk kulturfond, må endringene skje gradvis og med en viss stabilitet fra år til år.

Dialog og samarbeid med aktører, organisasjoner og institusjoner avgjørende. Det er viktig og være mer aktivt til stede ute i feltet, og delta i diskusjon og debatt om ulike kunstsyn og delta i den kunst- og kulturpolitiske debatten.

En rekke tiltak som har stått som "fast post" på statsbudsjettet, blir i 2011 tilbakeført til Kulturfondet og lagt inn i musikkavsetningens post 56 og sett i sammenheng med det øvrige festival- og ensemblefeltet. De tiltakene som blir tilbakeført beholder sin økonomiske forutsigbarhet ut 2012. Den faglige oppfølging av post 56 tiltakene skal Kulturrådet ivareta gjennom årlige dialog- og budsjettmøter og videreføring av flerårige tilsagn.

Hovedsatsinger 2011-2014

Arrangør og arenautvikling

Gjøre musikk av høy kvalitet tilgjengelig for et større publikum, samt stimulere til fornyelse av formidlingsformer ved å:

- Bidra til at musikkfestivaler av høyt kvalitetsnivå kan opprettholdes og utvikles videre.
- Sikre drift og programmering av helårs-arrangører innen alle sjangerområder.
- Bidra til å utvikle kirkene som konsert- og kunstarenaer, og vitalisere og fornye profesjonelt musikkarbeid og konsertproduksjon.
- Ivareta formidlingstiltak og forsøksprosjekter for barn og ungdom, både tverrfaglig og flerkulturelt.

Ny produksjon

Støtte skapende virksomhet innen komposisjonsmusikken gjennom å:

- Bidra til nyskapende prosjekter og forsøksordninger
- Støtte tiltak som åpner for nye utviklingstrekk
- Finansiere et stort antall bestillingsverk for ulike orkestre og ensembler samt musikkdramatiske verk.
- Støtte ensembler på høyt nivå for å styrke de "frie" gruppernes kunstneriske kvalitet.
- Styrke det rytmiske musikkområdet – særlig innen pop og rock – ved å gi støtte til konsertproduksjon og turnévirksomhet.

Fonogram og dokumentasjon

- Bidra til en bred produksjon og distribusjon av kvalitetsfonogrammer på alle plattformer med musikk av opphavsmenn/utøvere i Norge
- Støtte innspilling av partiturmusikk, orkesterverk og elektroakustiske komposisjoner av komponister i Norge
- Støtte kvalitetsproduksjoner for barn og unge, samt innspillinger som dokumenterer utøvertradisjoner
- Støtte innspillingsprosjekter som har en mangfoldsdimensjon

Scenekunst

Bakgrunn

Scenekunsten er en kollektiv kunstart som involverer mange ulike kunstfaglige profesjoner. I en tid der utviklingen innen elektronisk kommunikasjon eskalerer, representerer scenekunsten en kommunikasjonsform som først og fremst baserer seg på det menneskelige møtet mellom utøvere og publikum.

Det frie scenekunstheltet preges av sjangeroverskridelse og tverrfaglighet i kunstprosessen. Dette gjelder innenfor de etablerte scenekunstsjangrene som dans, teater og performance, og mellom scenekunsten og andre kunstuttrykk som billedkunst og musikk. Dette innebærer endringer i forståelsen av sceniske virkemiddelbruk, nye former for organisering av kunstneriske prosesser og nye formidlingsstrategier. Parallelt med det sjangeroverskridende ser man en utvikling i motsatt retning, hvor kunstnerne fokuserer innover på det spesifikke for sin kunstart.

Basisfinansieringen av faste scenekunstgrupper og økt tilskudd til flerårig støtte har gitt flere grupper økt stabilitet og forutsigbarhet. Dette sikrer en kunstnerisk utvikling og profesjonalitet i virksomhetene. Frie scenekunstgrupper og dansekompanier søker i økende grad samarbeid med etablerte institusjoner, nasjonale som internasjonale. Samarbeid med en etablert institusjon betyr bedre produksjonsforhold, tilgang til et profesjonelt markedsapparat, økt synlighet og møter med nye publikumsgrupper.

I samarbeidsprosjekter mellom de frie gruppene og institusjonene er Norsk kulturråd opptatt av at gruppene sikrer sitt eierskap til produksjonene og at vilkårene for samarbeidet ivaretar gruppens kunstneriske og økonomiske integritet. Utviklingen kan sees på som en oppmykning av forholdet mellom det frie scenekunstheltet og institusjonene.

Dansfeltet har få etablerte institusjoner. Derfor er samproduksjoner med norske institusjoner mindre utbredt enn blant de frie teatergruppene. Dansen og andre fysiske scenekunstuttrykk har et sterkere potensial til internasjonal samproduksjon og formidling enn scenekunstuttrykk som er tekstlig og språklig basert. Flere frie dansekompanier samproduserer forestillinger med internasjonale aktører.

Den frie dansekunsten har hatt en sterk utvikling i de senere årene. Dette har skapt et større mangfold av danseuttrykk enn før. Mangfoldet kommer til syne i to motsatte retninger, både mot det tverrfaglige og mot en større fordypning og spesialisering på hvert enkelt felt. Der det sceniske teateruttrykket i en del av scenekunstheltet har nærmet seg det fysiske og bevegelsesorienterte, har enkelte aktører i dansfeltet tatt i bruk tekstlige og språklige virkemidler. Dette utfordrer vår forståelse av scenekunstens etablerte sjangre.

Det er et stort behov for bedre produksjonslokaler. Dette gjelder spesielt i de største byene og for de kompaniene som har stor produksjon og kontinuitet i sine kunstnerskap. Det er

også behov for en bedre infrastruktur når det gjelder scenekunstarenaer. Bedre utnyttelse av etablerte arenaer, som for eksempel i nettverket av kulturhus, er også ønskelig.

Rekruttering av scenekunstaktører fra etniske minoriteter og bidrag som setter vår flerkulturelle hverdag på dagsorden, er liten. Videre har det de siste årene blitt laget mange gode scenekunstproduksjoner for barn, men få har ungdom i fokus. Ungdommens arena forbindes ofte med sosiale medier og digitale spill som er med på å prege språklighet, kulturell identitet og selvforståelse. Kulturrådet ønsker å stimulere til scenekunstprosjekter som reflekterer ungdommens virkelighet.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Norsk kulturråd skal holde seg orientert om utviklingen i det frie scenekunstheltet. Dialog med og kunnskap om det frie scenekunstheltet er med på å legge grunnlaget for Kulturrådets arbeid. Norsk kulturråd skal stimulere til eksperimentering og utforskning, samt styrke det frie scenekunstheltet økonomisk, kunstnerisk og organisatorisk. Rådet skal bidra til økt formidling og distribusjon av scenekunst av høy kvalitet, nasjonalt som internasjonalt. Norsk kulturråd skal styrke den faglige kompetansen i de frie scenekunstmiljøene og stimulere til økt offentlig bevissthet om scenekunstens plass og betydning i samfunnet.

Kulturrådet vil utvikle scenekunsten slik at den i større grad gjenspeiler dagens flerkulturelle virkelighet. God scenekunst for ungdom vil også bli vektlagt. Arbeidet med å nå disse gruppene, både som aktører og publikum, skal intensiveres.

En rekke tiltak som har stått som "fast post" på statsbudsjettet, blir i 2011 tilbakeført til Kulturfondet. De tiltakene som blir tilbakeført beholder sin økonomiske forutsigbarhet ut 2012. Kulturrådet skal følge opp disse tiltakene gjennom årlige dialog- og budsjettmøter og videreføring av flerårige tilsagn.

Hovedsatsinger 2011-2014

- Skal legge til rette for eksperimentering, utforskning, nyfortolkning og samarbeid på tvers av uttrykksformer og sjangrer
- Stimulere til rekruttering av aktører fra etniske minoritetsmiljøer og prioritere gode scenekunstprosjekter som reflekterer og tematiserer vårt flerkulturelle samfunn
- Styrke utveksling av scenekunst nasjonalt så vel som internasjonalt som bidrag til at scenekunst av høy kvalitet når ut til flest mulig
- Stimulere til økt kunnskap om samarbeid mellom scenekunstens institusjoner og aktører i det frie feltet
- Styrke og videreutvikle profesjonelle dansemiljøer rundt om i landet
- Stimulere til gode scenekunstproduksjoner for ungdom

Litteratur – bøker, periodiske publikasjoner og tegneserier

Bakgrunn

Norsk kulturråd merker at verdien av det kunstneriske skjønnnet er under press. Utøvelsen av dette skjønnnet må hele tiden vurderes kritisk, men noe alternativ til dette finnes ikke som kan fremme uavhengig, kritisk, selvstendig og sterk kunst. I den grad de økonomiske rammevilkårene i bokbransjen setter de redaksjonelle vurderingene under press, blir det særlig viktig for Norsk kulturråd å framheve verdien av det kunstneriske skjønnnet slik det blir praktisert i de ulike utvalgene i Kulturrådet. Behovet for redaksjonell kvalitet i forlagene og evne til målrettet formidling i bibliotekene er også viktig i denne sammenhengen.

Momsfritaket, støtteordningene i Norsk kulturråd og bokavtalen mellom partene i bokbransjen er bærebjelkene i den offentlige litteraturpolitikken. Disse påvirker hver på sin måte utviklingen i bokbransjen og hvilke typer litteratur som dominerer. Hvis støtteordningene i Norsk kulturråd blir for markedsdominerende, kan dette få utilsiktede følger for både kunstnerisk innhold og utbredelse av litteraturen. Både den sterke markedsmakten i bokhandelkjedene og offentlige innkjøp av læremidler i hele skoleverket har endret driftsgrunnlaget for mange forlag. Kulturrådet har med uro registrert at flere av litteraturabonnementene i bokavtalen mellom Den norske Bokhandlerforening og Den norske Forleggerforening bruker vurderingene under innkjøpsordningene til å velge ut hvilke bøker som skal bli distribuerte. Rådet vil følge denne utviklingen nøye.

For Norsk kulturråd er det et sentralt kulturpolitisk spørsmål å vurdere hvilke boktyper og sjangrer det er særlig viktig å styrke på tvers av markedstendensene, og hvor det kan være nødvendig å unngå overstimulering. Vi må gjøre mer for å formidle bredden av litteratur, i tett samarbeid med bibliotekene. Mye god litteratur som kommer til bibliotekene gjennom innkjøpsordningene, blir stående ulest på hyllene. Ny og styrket satsing på metodeutvikling og praktiske formidlingstiltak i både bibliotek og bokhandel er nødvendig. Kulturrådet vil prioritere slike søknader og gjerne ta initiativ selv.

Endringene i rammevilkårene gjør det nødvendig å prøve å være i forkant, ta initiativ og være med på å sette dagsorden. I perioden gjelder dette særlig for utviklingen av e-bøker, der det nå trengs målrettede pilotprosjekt. E-boken vil få mye å si for rammevilkårene for både forfattere, forlag, salgslodd og bibliotek. Norsk kulturråd vil følge denne utviklingen nøye, og være i tett dialog med partene underveis.

Økende tittelantall i de fleste bokkategoriene har ført til et økonomisk press på særlig innkjøpsordningene for skjønnlitteratur, der avsetningene alt lenge har vært for små til å dekke full betaling for alle de påmeldte titlene som til slutt blir kjøpt inn. Presset mot ordningen for barne- og ungdomsbøker, der tallet på påmeldinger har økt fra 153 i 2007 til 186 i 2010, er urovekkende, og kan rokke ved tilliten til innkjøpsordningene generelt.

Kulturrådet vil arbeide for at de automatiske innkjøpsordningene skal bli værende automatiske. Å styrke innkjøpsordningene er også med på å styrke folkebibliotekene. I det

partssammensatte Drøftingsutvalget for innkjøpsordningene må partene fra år til år drøfte hvordan man kan finne fram til konstruktive og økonomisk akseptable løsninger.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Norsk kulturråd har hovedansvaret for tiltak som sikrer et bredt tilbud av bøker for allmennmarkedet, periodiske publikasjoner og tegneserier. Rådet vil opprettholde og sikre effektive støtteordninger som er med på å gjøre boklesning til en kjerne i kulturbruken. Samtidig vil vi jevnlig vurdere hvordan disse ordningene kan styrkes og innrettes slik at de er med på å gjøre flere til boklesere. Dette innebærer å analysere og drøfte hvordan de virkemidlene rådet har til rådighet, best kan brukes. Et overordnet mål er at ordningene skal stimulere til utgivelse av kvalitetslitteratur innenfor en stor bredde av sjangrer.

Rådet vil videreutvikle seg som et "kvalitetstilsyn" for norsk litteratur med et overblikk over hva som skjer rundt i landet. Vi legger særlig vekt på prosjekter som kan få store ringvirkninger og nå ut til mange, men ser også verdien av det nytenkte og uventede. Rådet vil sikre midler for prosjektbasert støtte til formidlingstiltak og andre tiltak som fremmer litterær debatt og kritikk, eller som er med på å styrke interessen for litteratur og lesning. Erfaringene med dialogmøte med søkerne er positive og vil fortsette.

Norsk kulturråd har anledning til selv å ta initiativ til nærmere undersøkelser av områder der det kan være aktuelt med ekstra innsats. Vi vil styrke rådets dagsordenfunksjon og rolle som initiativtaker eller igangsetter på litteraturfeltet. Rådet legger stor vekt på at endringer og prioriteringer skal være kunnskapsfunderte. Vi vil derfor jevnlig evaluere etablerte støtteordninger og deler av disse, og følge særlig nøye med på utviklingen av nye støtteordninger. Samtidig som rådet vil gjøre endringer der det viser seg å være nødvendig eller formålstjenlig, vil vi ta hensyn til de behovene både forfattere, forleggere og distributører har for stabile og forutsigbare avgjørelser om bruk av midler og profil på støtteordningene.

Støtte til aviser og tidsskrift er blitt et stort arbeidsfelt for Norsk kulturråd. Vi legger vekt på at støtteordningene til denne delen av litteraturen og skriftkulturen skal være i samsvar med overordnede kulturpolitiske mål og mandatet for Norsk kulturråd. Vi vil fortsette med å styrke tidsskriftene, og vi vil sørge for at støtten til aviser er med på å fremme mediemangfoldet i landet.

Hovedsatsinger 2011-2014

- Videreutvikle Kulturrådets rolle som tilrettelegger for diskusjoner og som strategisk partner i den omleggingen som vil skje i norsk bokbransje i fireårsperioden
- Tilpasse støtteordningene til digital publisering og distribusjon gjennom aktivt samarbeid med forlegger-, forfatter-, illustratør- og bibliotekorganisasjonene
- Styrke innsatsen for formidling av innkjøpsordningsbøkene gjennom bibliotekene i samarbeid med Nasjonalbiblioteket

- Styrke litteraturfestivalene og bibliotekene som formidlingsarenaer for litteratur og forfattere
- Gjennomgå innkjøpsordningene for skjønnlitteratur med tanke på bedre økonomisk kontroll med ordningene og bedre utnyttelse av midlene avsatt til innkjøp

Kulturvern

Bakgrunn

Omfanget av oppgaver og ressursene samfunnet har satsset på kulturvern, er blitt stadig større de siste tiårene. I lys av dette skal Norsk kulturråd utvikle nye virkemidler som passer til den komplekse samfunnskonteksten feltet opererer i. Det samfunnet og den konteksten som er i stadig og rask endring, er også kulturvernets objekt. Som et supplement til historiefagene som akademiske disipliner skal kulturvernet gi større kunnskap om mangfoldet av kulturer og levesett i Norge til ulike tider. Med referanse til historiefagenes samfunnsoppdrag er det relevant å legge til grunn at målet med Kulturrådets kulturvernarbeid er å stimulere til dokumentasjon og formidling av den historiske dimensjonen i samfunnsutviklingen helt fram til i dag. Rådet vil slik understreke feltets aktualitet i samtiden og dets viktige bidrag i utviklingen og formingen av samfunnet.

Kulturrådets kulturvernarbeid har vært forankret i overordnede nasjonale føringer og har utgjort et godt virkemiddelapparat til fornyelse og aktivitet på feltet. Med prioriteringen av forsømte områder som f.eks. samtidsorientering og kulturelt mangfold har særlig museene blitt rustet til å møte nye utfordringer. Rådets innsats har resultert i faglig forankret kreativitet og nytenkning i kulturvernet, og har utløst engasjement og økonomiske ressurser fra både sentrale, regionale og lokale finansieringskilder.

Ressursbruken til kulturvern i Norge påkaller kontinuerlig evaluering, debatt og refleksjon rundt feltet og dets aktører. Museumslandskapet er i positiv organisatorisk endring, men rådet har i denne prosessen savnet et ordskifte rundt institusjonenes samfunnsrolle. I kjølvannet av museumsreformen må vekten på organisering og struktur bli avløst av oppmerksomhet på faglig arbeid med strategier og innhold. Videre er det behov for å kartlegge og synliggjøre både museenes og arkivenes utfordringer som aktører i et samfunn preget av rask teknologisk utvikling, kommersialisering, internasjonalisering og kulturell pluralisme.

Som kultur- og kunstfeltet ellers er kulturvernet kontinuerlig i støpeskjeen. Rådet merker seg at det til kunstområdene er knyttet akademiske disipliner og forskning ut fra samfunnsmessige perspektiver. Disse metaperspektivene – blikkene utenfra – er viktige for utviklingen av kunsten og kunstområdene isolert. På samme måte er det nødvendig med metaperspektiv på kulturvernet som helhet og på kulturverninstitusjoner spesielt. Rådet legger derfor vekt på å stimulere til kunnskapsproduksjon, refleksjon og debatt rundt feltets institusjonelle vilkår, verdigrunnlag, ideologi og samfunnsrolle.

Kulturrådets ansvar og oppgaver

Kulturrådet arbeider for at flest mulig får anledning til å bli kjent med kulturer og levesett i Norge. Museene og arkivene fungerer som forvaltere av samfunnets kollektive hukommelse, og er dermed sentrale målgrupper i dette arbeidet. Det finnes også en omfattende og ofte selvgrodd virksomhet i privat og frivillig regi. Rådet legger vekt på å stimulere både det institusjonaliserte og det frivillige kulturvernet. Samtidig skal man sørge for fruktbart samvirke også mellom kulturvernet og forskingsmiljøene og mellom kulturvernet og kunstfeltet.

Det er et klart mål for Kulturrådet å styrke kulturvernfeltet som helhet, dels ved å koble feltet og aktørene tettare opp mot aktuelle forskingsmiljøer. Samtidig må kulturvernets kompetanse på dokumentasjon og bevaring kobles tettere opp mot kunstfeltet. Rådet vil legge særlig vekt på å styrke arbeidet med dokumentasjon og bevaring av kunstuttrykk i nye medier og av ikke-varig karakter. Behovet for sterkere bevissthet om og konkrete tiltak for bevaring av slike kunstuttrykk er stort.

Kulturrådet står i en særstilling i forhold til andre statlige aktører i kulturvernet, siden rådets uavhengige rolle gir anledning til å vektlegge både forsømte emner - de hvite flekkene på historiekartet - og aktuelle behov og utfordringer. Rådet må bruke denne frie posisjonen til å synliggjøre aktuelle behov for beslutningstakerne på kultur- og forskningsområdet. Forståelsen for samfunnsrollen til kulturvernet er i dag økende, men det har vært lite tilgjengelig forskningsbasert kunnskap om dette. Prosjekt som sikrer kritisk refleksjon og kunnskapsproduksjon må derfor styrkes.

Å stimulere tiltak som gir mer kunnskap om kultur og levesett i Norge i fortiden skal være Kulturrådets primære oppgave også i årene som kommer. Samtidig legger rådet vekt på at samtidsorienteringen i museene må styrkes. Denne utgjør en ny dimensjon i en sektor som tradisjonelt har formidlet kunnskaper om fortiden. Samtidsorienteringen kan stimulere til fruktbare koblinger mellom kulturverninstitusjonene og samtidskunsten.

Globaliseringen utfordrer forståelsen av begreper som nasjonalkultur, tradisjon og identitet. Den utfordrer dermed også aktørene i kulturvernet. Rådet legger vekt på å stimulere museer og arkiver til å bli steder der også nye innvandrere og nasjonale minoriteter kan finne uttrykk som vedgår deres identitet, kulturarv og tradisjon. Like viktig er det at majoriteten får kunnskap om minoritetene og om hva som skjer når kulturer møtes. Rådet vil stimulere til videre debatt og refleksjon rundt denne utfordringen, som vedgår ikke bare museene og arkivene, men hele kulturvernet.

Kulturrådet og ABM-utvikling: Ansvar og oppgaver

Sammenslåingen gir det nye Kulturrådet en stimulans til en styrking av arbeidet med brobygging mellom kulturvernet og kunstfeltet i Norge. Dette er en stor fordel i lys av at kulturaktører i prinsippet opererer i den samme samfunnskonteksten, som i dag er preget av

internasjonalisering, kulturell kompleksitet og raske endringer. Parallelt med disse utviklingstrekkene fremmer et stadig mer sammensatt og kunnskapsrikt publikum nye krav til kvalitet, profesjonalitet og mangfold.

Samorganiseringen vil slå positivt ut i videreføringen av arbeidet med å synliggjøre museum og arkiv som potensiell arena for samtidskunst. Videre vil det utvidede ansvarsområdet være en stor fordel når det gjelder dokumentasjon, bevaring og tilgjengeliggjøring av kunstuttrykk. Samvirke mellom kulturvernaktører og kunstnere er spesielt aktuelt og relevant siden stadig flere museer og arkiver orienterer seg mot forståelse og formidling av fenomener og prosesser i samtiden. Museene og arkivene er også interessante kompetansebaser i dokumentasjon av kunstdebatt og kultur- og kunstliv i Norge.

Hovedsatsinger 2011-2014

- Stimulere til økt kunnskapsproduksjon/forskning, debatt og refleksjon rundt kulturvernet og vilkårene til verdigrunnlagene, ideologiene og samfunnsrollen til kulturvernaktørene.
- Styrke arbeidet med dokumentasjon og arkivering/bevaring av samtidens kunstuttrykk i nye medier og av ikke-varig karakter
- Styrke satsingen på videreføring av den levende kulturarven
- Synliggjøre kulturverninstitusjoner, særlig museum og arkiv, som mulige arenaer for visning av kunst
- Styrke prosjektbasert arbeid med bevaring og sikring av historisk materiale som er spesielt utsatt for fysisk nedbrytning
- Styrke prosjektbasert arbeid med dokumentasjon og formidling av forsømte historiske emner
- Stimulere til produksjon av flere historie- og kulturvern faglig forankrede fagbøker og dokumentarfilmer av høy kvalitet